

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМ. Ю. М. ПОТЕБНІ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інженерного навчально-
наукового інституту ім. Ю.М. Потебні
_____ Н.Г. Метеленко

« _____ » _____ 2023

**ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки бакалавра
очної (денної) та заочної форм здобуття освіти
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
освітньо-професійна програма «Державне управління»**

Укладачі: Ажажа Марина Андріївна, д.держ.управ., професор кафедри управління та адміністрування;

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри управління
та адміністрування
Протокол №__ від “ ” _____ 2023 р.
Завідувач кафедри управління
та адміністрування

(підпис)

В.Г.Воронкова

Ухвалено науково-методичною радою
Інженерного науково-навчального
інституту ім. Ю.М. Потебні

Протокол №__ від “ ” _____ 2023 р.
Голова науково-методичної ради

Інженерного науково-навчального
інституту ім. Ю.М. Потебні

_____ Т.А. Шарапова

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

М.А.Ажажа

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»	Кількість кредитів – 3	Обов'язкова	
		Цикл загальної підготовки	
Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
		5-й	5-й
Освітньо-професійні програми «Державне управління»	Змістових модулів – 4	Лекції	
		14 год.	4 год
		Практичні	
		14 год.	4 год
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 8	Самостійна робота	
		62 год.	82
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – оволодіти теоретичними знаннями щодо розвитку психології управління, її загальними положеннями, цілями, методами та застосуванням цих знань у професійній діяльності, формуванні конструктивного підходу до підлеглих, колективів та груп з метою ефективного спілкування, співпраці та здійснення психолого-педагогічного впливу, усвідомити необхідність та сформувати професійні уміння і навички, необхідні для здійснення майбутніх обов'язків, повноважень та функцій.

Навчальна дисципліна «Психологія управління» покликана допомогти студенту досягнути розуміння сутності психології управління як науки, котра вивчає психологічні закономірності управлінської діяльності, роль психологічних чинників в управлінні, психологічні механізми прийняття рішень, методи ефективного ділового спілкування, групову динаміку та психологію формування організаційних структур й кадрової політики. У процесі вивчення дисципліни студенти мають усвідомити психологічні аспекти прийняття управлінських рішень, здійснити аналіз структури і факторів полімотивації особистості, рефлексувати переваги і недоліки різних стилів управління, опанувати знаннями основних груп маніпулятивних технологій, уміннями використовувати професіограми і психограми при доборі кадрів.

У межах цього курсу студенти продовжують формувати інтегральну компетентність, особистісні та професійні уміння та навички, а саме: ознайомлюються з теоретичними підходами, експериментальними та прикладними дослідженнями в галузі психології управління; оволодівають методами психодіагностики в роботі з персоналом організації; засвоюють основні психологічні закономірності управлінської діяльності, лідерства та керівництва; засвоюють навички психологічного аналізу роботи та робочого середовища; діагностики поведінки працівників в організації; аналізу організаційної структури організації та її психологічного змісту і клімату; засвоюють основні методи саморегуляції в роботі керівників; оволодівають навичками постановки і вирішення професійних завдань в галузі психології управління.

Використання новітніх програмних засобів під час виконання практичних завдань розвине як загальні, так і професійні цифрові компетенції слухачів.

Набуті знання та навички можуть бути використані в практичній діяльності державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, а також при здійсненні управлінських функцій на керівних посадах.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **результатів навчання (компетентностей):**

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
ЗК 1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.	Методи: Наочні методи (схеми, моделі, алгоритми).
ЗК 7. Здатність планувати та управляти часом.	Словесні методи (лекція, пояснення, робота з підручником).
ЗК 8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	Практичні методи (творчі завдання, контрольні, складання схем і алгоритмів).
ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	Логічні методи (індуктивні, дедуктивні, створення проблемної ситуації).
ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії.	Проблемно-пошукові методи (репродуктивні). Метод формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія, створення цікавих ситуацій).
СК 1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.	Методи: Дослідницький (самостійна робота, проекти).
СК 2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.	Наочні методи (схеми, моделі, алгоритми). Проблемно-пошукові методи (репродуктивні). Практичні методи (творчі завдання, контрольні, складання схем і алгоритмів).
СК 6. Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій.	Логічні методи (індуктивні, дедуктивні, створення проблемної ситуації). Метод формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія, створення цікавих ситуацій).
СК 9. Здатність впроваджувати інноваційні технології.	
СК 10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.	
СК 11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.	
ПР 14. Уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов.	Методи контролю і самоконтролю (усний, письмовий, програмований, практичний).
ПР 17. Використовувати методологію управління змінами.	Контрольні заходи: Теоретичне тестування за змістовим модулем.
ПРН 21. Володіти навичками ділового спілкування та запобігання конфліктним ситуаціям.	Виконання письмових практичних, проблемно-орієнтованих завдань за змістовим модулем. Екзамен.
ПРН 22. Уміти організувати та очолити громадську діяльність, спрямовану на реалізацію соціально значущих проектів.	

Міждисциплінарні зв'язки

Дисципліни, які пов'язані з викладанням курсу «Психологія управління»: «Права і свободи людини і громадянина в Україні», «Теорія та ідеологія державотворення», «Організаційна культура», «Етика публічної служби».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Психологія управління як галузь знань, сфера практичної діяльності та навчальна дисципліна

Витоки економічної психології: психологія праці, психологія виробництва, психологія маркетингу. Поняття «психологія управління» і «психологія менеджменту». Значення наукової психології для формування особистості керівника. Психологічні "профілі" вітчизняних керівних кадрів. Основні психологічні вимоги до менеджера.

Тема 2. Психологічний феномен керівництва. успіх керівництва

Стиль керівництва: типологія, індивідуальні стилі, принципи і прийоми. Феномен керівництва. Типи менеджерів в американській діловій культурі. Психологічна спадщина «номенклатури». Типи керівників у практиці вітчизняних ділових стосунків. Успіх керівництва. Якості і риси успішного керівника. Причини неуспішного керівництва.

Змістовий модуль 2.

Тема 3. Психологічні аспекти працевлаштування і добору кадрів, поділу і кооперації праці.

«Секрети» працевлаштування: резюме, поручительство, техніка контакту з роботодавцем. Прийом на роботу: як будувати бесіду. Визначення придатності до менеджерської діяльності. Психологічні аспекти поділу і кооперації праці.

Тема 4. Психологія ділового спілкування

Загальні правила поведінки із керівництвом, колегами по роботі й підлеглими. Стосунки із заступниками. «Тяжкі» боси, стратегія поведінки з ними. Техніка ведення ділових індивідуальних бесід, спілкування по телефону. Мистецтво слухати і схилити до своєї думки. Техніка ведення ділових переговорів. Невербальна комунікація в практиці ділових стосунків.

Змістовий модуль 3.

Тема 5. Формування сприятливого психологічного клімату в колективі.

Поняття «психологічний клімат» («соціально-психологічний клімат»), «організація», «колектив», «конфлікт», «конкретна ситуація», «конфліктна ситуація». Види конфліктів. «Дерево» конфлікту як процесу. Характер, причини і способи розв'язання конфліктних ситуацій у виробничих колективах. Наслідки конфліктів. Західні моделі прогнозування і розв'язання конфліктних ситуацій. Стиль поведінки в конфлікті. Уроки конфліктів, поради, рекомендації. Ознаки сприятливого психологічного клімату. Формування сприятливого психологічного клімату в колективі.

Тема 6. Активізація діяльності персоналу.

Порівняльний аналіз японської, американської та вітчизняної моделей управління: реалізація потреб як рушій активності персоналу. Японські "гуртки якості" як форма управління і контролю. Вітчизняний досвід "рейтинг працівника". Евристично-професійне навчання: генерація і пошук нових ідей, нешаблонне мислення. Активне соціальне навчання: американський і британський досвід. Види тренінгів.

Змістовий модуль 4.

Тема 7. Психологічний імідж організації.

Зовнішній вигляд об'єкта чи людини і психологічна установка щодо успіху діяльності. Гештальтпсихологія для практики іміджології. Імідж організації. Зовнішні та внутрішні складові іміджу. Структура іміджу організації та обґрунтування її складових. Сприйняття продукції фірми через цілісний образ товару. Як створити собі імідж.

Тема 8. Психологічна служба організації

Вступ до теми. Інтегральна структура психологічної служби організації. Складові ланки психологічної служби: їх завдання, функції, кадри, підпорядкування, взаємодія з іншими підрозділами.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години						Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин		Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год				Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
		о/д ф.	з/в ф.	о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.			
1	2	3		4	5	6		8	9	10	11	12
1	15	7	2	3,5	1	3,5	1	8	13	5	10	15
2	15	7	2	3,5	1	3,5	1	8	13	5	10	15
3	15	7	2	3,5	1	3,5	1	8	13	5	10	15
4	15	7	2	3,5	1	3,5	1	8	13	5	10	15
Усього за змістові модулі	60	28	8	14	4	14	4	32	52	20	40	60
Підсумковий семестровий контроль екзамен	30							30	30			40
Загалом		90								100		

5. Темі лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	Психологія управління як галузь знань, сфера практичної діяльності та навчальна дисципліна	2	0,5
2	Психологічний феномен керівництва. успіх керівництва	1,5	0,5
3	Психологічні аспекти працевлаштування і добору кадрів, поділу і кооперації праці	2	0,5
4	Психологія ділового спілкування	1,5	0,5
5	Формування сприятливого психологічного клімату в колективі	2	0,5
6	Активізація діяльності персоналу	1,5	0,5
7	Психологічний імідж організації	2	0,5
8	Психологічна служба організації	1,5	0,5
Разом		14	4

6. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	Психологія управління як галузь знань, сфера практичної діяльності та навчальна дисципліна	1,5	0,5
2	Психологічний феномен керівництва. успіх керівництва	2	0,5
3	Психологічні аспекти працевлаштування і добору кадрів, поділу і кооперації праці	1,5	0,5
4	Психологія ділового спілкування	2	0,5
5	Формування сприятливого психологічного клімату в колективі	1,5	0,5
6	Активізація діяльності персоналу	2	0,5
7	Психологічний імідж організації	1,5	0,5
8	Психологічна служба організації	2	0,5
Разом		14	4

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Експрес-опитування студентів, навчальна дискусія	Тема 1. Психологія управління як галузь знань, сфера практичної діяльності та навчальна дисципліна Тема 2. Психологічний феномен керівництва. успіх керівництва	Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість питань – 5. Правильна відповідь оцінюється у 1 бал.	5
	Практичні завдання №1, №2.	Практичні завдання завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження; 4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології дослідження; 3-2 бали – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверхневий виклад матеріалу	10
Усього за ЗМ 1	2			15
2	Експрес-опитування студентів, навчальна дискусія	Тема 3. Психологічні аспекти працевлаштування і добору кадрів, поділу і кооперації праці. Тема 4. Психологія ділового спілкування	Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість питань – 5. Правильна відповідь оцінюється у 1 бал.	5
	Практичне завдання №3, №4.	Практичні завдання завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження; 4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології дослідження; 3-2 бали – робота неповна,	10

			поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверхневий виклад матеріалу	
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			15
3	Експрес-опитування студентів, навчальна дискусія	Тема 5. Формування сприятливого психологічного клімату в колективі. Тема 6. Активізація діяльності персоналу.	Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість питань – 5. Правильна відповідь оцінюється у 1 бал.	5
	Практичне завдання №5, №6.	Практичні завдання завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження; 4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології дослідження; 3-2 бали – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверхневий виклад матеріалу	15
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2			15
4	Експрес-опитування студентів, навчальна дискусія	Тема 7. Психологічний імідж організації. Тема 8. Психологічна служба організації	Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість питань – 5. Правильна відповідь оцінюється у 1 бал.	5
	Практичне завдання №7, №8	Практичні завдання завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження; 4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з	10

			використанням методології дослідження; 3-2 бали – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверхневий виклад матеріалу	
Усього за ЗМ контр. заходів	2			15
Усього за змістові модулі контр. заходів	8			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Тестування	Питання для підготовки: див. питання до ЗМ 1–4 у таблиці 7. Тестування передбачає обмежену у часі (40 хвилин) відповідь на теоретичні питання. У разі дистанційної форми навчання екзамен проходить у тестовій формі через платформу Moodle.	Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість питань – 10. Правильна відповідь оцінюється у 2 бали.	20
	Захист презентації	Презентація у програмі Power Point: «Взаємодія влади та громадськості у процесі європейської інтеграції»	Обсяг презентації – 12-15 слайдів. Захист презентації відбуватиметься на двох останніх заняттях. 20-18 – наявні всі вихідні умови завдання, представлені графічний вигляд та хід всіх розрахунків з кінцевим результатом, зазначена та обґрунтована правильна відповідь на нього; 17-14 – завдання розв'язано частково; виявлена менша кількість можливостей, загроз, сильних та слабких сторін, ніж передбачають умови середовища, є логічні та/або розрахункові помилки в ході	20

			розв'язання завдання; 13-10 – недостатньо чітка структура, аргументація положень має незавершений характер, розмита конкретика 9-5 – робота неповна, містить доатстньо кількість логічних та розрахункових помилок, правильна відповідь не визначена; 4-1 – робота представлена лише вихідними умовами та декількома базовими розрахунками.	
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Даниленко А. С., Юхименко П. І., Сокольська Т. В. Публічне адміністрування : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2020. 288 с.
2. Жавнерчик О.В. Психологія управління: Конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2020. 161с.
http://eprints.library.odetu.edu.ua/id/eprint/7402/1/Zhavnerchyk_OV_Psihol_ypr_KL_2020.pdf
3. Лепейко Т.І. Організаційна поведінка. Навчальний посібник Т.І.Лепейко, С.В.Лукашов, О.М.Миронова. Харків: Вид-во ХНЕУ. 2013.156 с.
4. Організаційна поведінка. навч. пос. / Укладач: М. В. Матушкіна, Старобільськ, 2016. 200 с.
5. Прищак М. Д. Психологія управління в організації : навчальний посібник / М. Д. Прищак, О. Й. Лесько. 2-ге вид., перероб. і доп. Вінниця, 2016. 150 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Pryschak_Mykola/Psykholohiia_upravlinnia_v_orhanizatsii.pdf
6. Психологія управління : навч. посіб. / Р. А. Калениченко та ін. ; за заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної ; Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Ун-т держ. фіск. служби України, 2019. 255 с.
7. Психологія управління : навч. посіб. для студентів ВНЗ / К. Ф. Ковальчук та ін. ; Нац. металург. акад. України. 3-тє вид. Дніпро : Акцент, 2018. 248 с. 12
8. Психологія управління : навч.-метод. посіб. / З. Р. Кісіль, О. Г. Угрин ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 507 с.
9. Угрин О. Г. Психологія управління: практичний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 164 с.
10. Ходаківський Є. І. Психологія управління. 5-те вид. перероб. та доп. Х-69 [текст] Підручник. / Є. І. Ходаківський, Ю. В. Богоявленська, Т. П. Грабар. К.: Центр учбової літератури, 2016. 492 с.
http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/4982/1/Psykholohiia_upravlinnia.pdf
11. Хрідочкін А.В., Віхляєв М.Ю., Макушев П.В. Публічне управління та адміністрування: навчальний посібник. Київ : Гельветика, 2021. 604 с.
12. Чалдіні Г. Психологія впливу. Харків : КСД, 2017. 352 с.

Додаткова

1. Андрійчук І. Технології управління соціально-психологічними процесами в теорії та практиці. Territories' development: social, economic and humanitarian issues. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2019; ISBN 978- 83-946765-9-9; P.426-438.

2. Андрійчук І.П. Типологічні особливості стилів управлінської діяльності державних службовців. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». Херсон, 2016. Вип. 2. С. 136-141.

3. Бочелюк В.Й., Пучина О.В. Організаційна психологія на підприємстві : навч. посіб. Київ, 2018. 272 с.

4. Геберт Д. Організаційна психологія. Людина і організація: пер з нім. / Д. Геберт, Л. фон Розенштіль. - Харків: Гуманітарний центр, 2006.

5. Кузнецов Е. А. Методологія професіоналізації управлінської діяльності в Україні : монографія. Херсон : ОЛДІ ПЛЮС, 2017. 382 с.

6. Постоян Т. Г. Психологія управління : навч. посіб. Одеса : Університет Ушинського, 2020. С. 92-96.

7. Хаметова Л.М. Маніпуляція та мотивація: соціально-психологічний аспект. *Молодий вчений*. 2017. №9 (1).С. 174 – 178 с.

8. Хміль Ф.І. Ділове спілкування. Київ: Академвидав. 2004. 236 с.

9. Чанс З. Психологія впливу та переконання. Як отримати все, що забажаєш. Харків : КДС, 2022. 288 с.

Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека ЗНУ каталог: <http://ebooks.znu.edu.ua/ufd/index.php>

2. Бібліотека українських підручників: <https://pidruchniki.com/psihologiya/>

3. Електронна бібліотека НАПН України : <http://lib.iitta.gov.ua/>

4. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України «Актуальні проблеми психології»: <http://www.appsychology.org.ua/index.php/ua/>

5. Науковий журнал «Психологічний часопис» Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України:<http://www.apsijournal.com/index.php/psyjournal/about>

6. Наукові видання Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, підготовлені за результатами фундаментальних досліджень (доступні для завантаження в форматі PDF) :<http://inpsy.naps.gov.ua/info/273/>

7. Наукометричні фахові видання з психології: <http://inpsy.naps.gov.ua/info/272/>

8. Сайт Інституту соціальної та політичної психології НАПН України: <http://ispp.org.ua>

9. Національна бібліотека України. імені В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>

10. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського :<http://dnpb.gov.ua/>